

JURYRAPPORT, CATEGORIE ACHTERGROND

Leden van de jury: Laura Bergshoef, Joep Dohmen en Coen van de Ven

Er zijn talloze definities van journalistiek te verzinnen maar wie vertrekt vanuit het idee dat journalisten ‘nieuwe mededelingen’ moeten doen en als taak hebben om ‘de (machts)structuren van onze tijd’ te bevragen en te onderzoeken, kwam uit bij een viertal verhalen die dat op een dappere manier doen.

De jury gebruikt bewust het woord dapper. Want juist wanneer je de structuren moet onderzoeken waar je zelf onderdeel van uitmaakt wordt het journalistieke werk extra ingewikkeld. Bladen van hogescholen en universiteiten zetelen in de wereld waar ze verslag van doen, zijn afhankelijk van de bronnen die ze het vuur aan de schenen leggen en voor hun financiering niet zelden afhankelijk van de macht die ze aanvallen.

Neem dan maar eens de rol van *pitbull* aan, dat is allesbehalve makkelijk wanneer je weet dat je op een later moment je over dezelfde campus moet bewegen. Onder de online publicaties van de stukken die de jury selecteerden, was vaak te zien aan lezersreacties hoe journalistiek een hechte academische gemeenschap kan beroeren – een teken dat scherpste is opgezocht.

Voor we toekomen aan het uitroepen van een winnaar eerst nog wat andere afwegingen. De jury gaf niet alleen voorrang aan onthullende journalistiek, maar lette ook op stijl, opbouw en dat wat met een modern woord ‘storytelling’ is gaan heten – en wat helpt om de onthulling over te brengen. Wat dat betreft was de oogst dit jaar zeer uiteenlopend. Het viel op dat briljante journalistieke vondsten soms werden begraven onder lappen tekst, dat personages in verhalen niet altijd even goed tot leven kwamen en soms viel het op dat onderzoeksjournalisten soms wel heel bescheiden waren met hun eigen resultaat – dan werden de eigen feiten pas vermeld nadat er eerst was medegedeeld wat er in tal van andere media al had gestaan.

Dit heeft de uiteindelijke volgorde van de top vier beïnvloed.

Voor we die top vier wereldkundig maken willen we kort een journalistieke productie noemen die wij dit jaar nog geen prijs *kunnen* toekennen omdat het project nog niet is voltooid. We hebben het over **de documentaire ‘Gen Sax’ van SaxNow**. Een ontroerend project, vond de jury. De makers zullen vier jaar lang vijftien eerstejaarsstudenten volgen. In de eerste *trailer* zie je jonge mensen met branie die grote uitspraken doen over de toekomst. Ze dromen van carrières, verre reizen, zelfs hun ouders en er is een jongen die zegt ‘ik hoop dat ik dan een vriendin heb’. De makers zeggen dat hun documentaire gaat over de maakbaarheid van het leven en de jury is zeer benieuwd hoe maakbaar die jonge levens over vier jaar zijn gebleken.

Voor een prijs is het dus te vroeg, maar voor een aanmoediging is het precies op tijd.

Dat gezegd hebbende komen we tot de top vier die dit jaar meedingt naar de prijs voor beste achtergrondverhaal. De jury selecteerde **het verhaal van Ad Valvas over hoe bij de afdeling Strafrecht aan de VU een hoofddocent eruit werd gewerkt**. Het is een

knap en precies verhaal vol details dat het volledige traject volgt van iemand die slachtoffer wordt van vage beschuldigingen. De lezer leeft met de hoofddocent mee.

Verder selecteerde de jury **het verhaal van Delta, met dezelfde thematiek, waarin het juist de slachtoffers van sociale onveiligheid zijn die het onderspit delven, dit keer aan de TU Delft**. De jury prijst hoe het verhaal opent met zintuigelijke ervaringen die de lezer deelgenoot maken van het beklemmende gevoel dat slachtoffers gehad hebben. Hulde ook voor de manier waarop ze aan de hand van een berg individuele verhalen van slachtoffers een structuur ontwaren: sociale onveiligheid kent een hiërarchie, tonen ze aan.

Een verhaal dat absoluut niet mocht ontbreken in de top vier was **het verhaal van Cursor over hoe kwetsbaar de Technische Universiteit Eindhoven is voor Chinese beïnvloeding**. Hoewel de journalisten zich met hun uitvoerige spitwerk te bescheiden opstellen, was hun bevinding er een die landelijk nieuws had kunnen worden. Dit verhaal is het perfecte voorbeeld van waar met name een technische universiteit in een wereld vol geopolitieke spanningen onderzoek naar zou moeten doen.

Het vierde verhaal dat de jury selecteerde was **het verhaal van DUB over hoe in de faculteitsraad van de Universiteit Utrecht plots een rechts-radicaal geluid klinkt** dat zich verzet tegen ‘woke’ en de – in hun woorden – ‘links-progressieve universiteit’. Ook dit verhaal toont hoe een grote maatschappelijke trend tot binnen de universiteitsmuren doordringt. Een zeer leerzaam stuk dat ook in andere delen van het land gelezen zou moeten worden.

De drie juryleden hadden even tijd nodig om te bepalen welk van deze vier zeer uiteenlopende verhalen de enige echte winnaar zou moeten worden. Doorslaggevend daarbij was dat de uiteindelijke winnaar *alle* finesses van het journalistieke vak het best combineerde.

De winnaars dit jaar zijn **Annebelle de Bruijn en Marjolein van der Veldt van Delta** met hun zeer knap vertelde structuurverhaal over hoe sociale onveiligheid werkt. Als geen ander vertellen ze hoe dat plaatsvindt en deïnen ze er niet voor terug om als vertellers de lezer aan de hand te nemen en door een wereld van angst te leiden. Die krachtige vertelstem in combinatie met een onthulling over de cultuur maken dat het college van bestuur van de TU Delft niet anders kon dan diep door het stof gaan.

Zij schrijven in een reactie die onder het stuk is opgenomen: ‘Het artikel legt bloot waar het in ons academisch bestel tekortschiet en waar is verzuimd om mensen te beschermen tegen sociaal onveilige situaties’. Wij kunnen daar als jury aan toe voegen: gelukkig waren er journalisten aan de buurt die dit aan het licht brachten.

JURYRAPPORT: DE COLUMNISTEN

Leden van de jury: Eva Hoeke, Marijke Kolk en Remco Kock

Vooraf nog even dit:

Het was een stuk lastiger dan vorig jaar, zo meldde een jurylid in haar begeleidend schrijven. Een ander ging ongevraagd halve punten geven 'omdat het allemaal zo dicht bij elkaar lag.' En maar liefst 9 columns werden voorgedragen door drie juryleden. Ieder een eigen nummer 1... Terwijl we eigenlijk een top 3 wilden, met 1 echte winnaar.

Het bewijst maar weer dat het vak van columns schrijven weinig vaste regels kent. Waar de een vooral de humor zoekt, is de ander blij met herkenning of juist de mening die ingaat tegen de massa. Uiteindelijk draait het zeker ook om (zelf)relativering, gecombineerd met een scherpe blik. Die kwamen we bij elke column wel tegen.

En dan de winnaar:

- **Vox – Radboud Universiteit Nijmegen: We hebben contraire academici nodig — die niet ontsporen - Vox magazine**

<https://www.voxweb.nl/columns/we-hebben-contraire-academici-nodig-die-niet-ontsporen>

Oordeel Eva Hoeke:

“Er is er weer een ontspoord.” De eerste zin van een column moet meteen staan als een huis, nieuwsgierig maken, een douw uitdelen, en dat is wat hier gebeurt, want welke lezer wil nu niet weten over wie dit gaat?

Adriaan Duiveman stelt niet teleur: in een paar honderd woorden lukt het hem galant gehakt te maken van doorgeschoten woke-critici.

Galant is hierbij het toverwoord.

Duiveman gaat niet als een olifant door de porseleinkast, maar schrijft trefzeker en niet ongeestig. Het moment dat ondergetekende haar stoel omdraaide en op de knop ramde was bij de voltreffer ‘give a boy a leerstoel bedrijfseconomie and everything looks like a kostenpost’. Omdraaimoment twee: zijn vermogen om kritisch te blijven op de eigen groep, en over de eigen dogma’s, vaak vermomd als ideologische praatjes, heen te kijken. Hij zal wel moeten, wil hij zelf niet in de val van de karakterieel tegendraadsen te kukelen, maar toch, dat is niet iedereen gegeven en zeker niet in dit tijdsgewricht. En dus wil ik van Adriaan Duiveman wel meer lezen – en dat zeg ik als linkse meid.”

Oordeel Marijke Kolk:

Aantrekkelijk begin dat direct nieuwsgierig maakt (‘Er is er weer een ontspoord. Eens in de zoveel tijd doen ze dat’). Hele eigen, jonge toon (‘Je mag ook niks meer tegenwoordig – behalve op elke plee pissen). Kritisch en mening goed onderbouwd. Actueel thema dat veel studenten aan zal spreken.

>>>Volgende pagina: nummer 2 en 3, plus de juryoordelen

Nummer 2:

- **Erasmus Magazine – Erasmus Universiteit Rotterdam: Stekker in de Droomvlucht - Erasmus Magazine**
<https://www.erasmusmagazine.nl/2025/04/02/stekker-in-de-droomvlucht/>

Oordeel Eva Hoeke:

Het zal een persoonlijke afwijking zijn, maar voor jongens met een arendsoog voor het menselijk tekort kan je mij altijd wakker maken – niet echt natuurlijk, dan wordt de hofleverancier naast me kwaad. Hoe dan ook, hulde aan de lulligheid, en ik moest lachen bij de zinnen over de emoji's, de kleur groen en natuurlijk de klapper, die over de stekker bij de Droomvlucht. Humor is een glibberig pad, je ligt er eerder af dan dat je erop staat, en dan is drie keer lachen in één stuk ineens heel veel.

Oordeel Remco Kock:

Zeer grappige column. Ik hoop voor Onno dat de collega's van zijn stagebedrijf deze column niet hebben gelezen. Of juist wel, voor die collega's: om eens door de ogen van een ander naar zichzelf te kijken. Ze zullen toch wel een beetje, en terecht, schrikken van de lachspiegel die Onno ze voorhoudt.

Onno weet de sfeer van zijn stagebedrijf treffend neer te zetten: van de miauwende collega, tot het kiezen van kleuren om je gemoedstoestand te communiceren, de stekker uit de Droomvlucht en tot slot de door zijn collega uiteraard onbegrepen Domelsch-opmerking. Mocht Onno een boek over zijn stageperiode schrijven, zou ik die komische kantoorroman graag lezen. Wie weet kan het als script dienen voor een satirische en semi-absurdistische serie, a la Jiskefets Debiteuren Crediteuren, maar dan aangepast aan deze tijd, met vrouwen.

De kracht van deze column is dat Onno de anekdotes voor zichzelf laat spreken (show, don't tell).

Nummer 3 ex aequo:

Saxnow en HvanA:

Oordeel Marijke Kolk:

<https://hvana.nl/nieuws/soms-heb-ik-het-gevoel-dat-ik-als-docent-in-een-circus-werk>

Qua opzet een vrij traditionele column, maar wel een goede. De column start meteen aantrekkelijk met een mooie vergelijking (docent als circushond). De inhoud is zeer herkenbaar voor alle docenten en geeft tegelijkertijd een maatschappelijk 'trend' aan (steeds meer formuleren, alles moet vastliggen en dichtgetimmerd zijn). Zijdeling kaart de columnist ook nog zijn visie op didactiek aan. Mooi. Goed ook dat de column 'rond' is en weer eindigt met het circus.

Oordeel Remco Kock:

Neveninkomsten:

<https://www.saxnow.nl/nieuws/opinie/2024/december/column-neveninkomsten>

Heerlijke column, creatief, satirisch en (tijd)geestig, waarin de auteur bezuinigingen op een cabaretse wijze bespreekt en – geïnspireerd door andere branches – filosofeert over nieuwe inkomstenbronnen voor zijn hogeschool. Een studentenverzekering, inclusief eigen risico, waarbij studenten alsnog nog kunnen deelnemen aan tentamens waarvoor ze zich te laat hebben ingeschreven. Voor een paar euro extra kan men zich ook verzekeren tegen een om vijf minuten voor twaalf vastlopende server waarop opdrachten moeten worden geüpload. Mooi hoe de auteur hier herkenbaarheid omvormt tot humor.

Verder geopperd: namen van schoolruimtes laten sponsoren. Mooie kwinkslag ook naar inmiddels ex-minister Faber: het leasen van de koffieautomaten aan het COA. Citaat: Niets zegt immers zo helder ‘we hebben liever niet dat je hier lang blijft’ als onze Maas ‘medium gebrande’ instantkoffie (ook een uitstekende potentiële sponsorgebouwen naam). En de afwezigheid van bekertjes maakt die belangrijke onderliggende boodschap dat je bezoek ongewenst is alleen maar sterker.

Mooie snerende afsluiter, waarin de ideeënrijke auteur openlijk solliciteert op een vacature in de Raad van Toezicht, maar er meteen bij vermeldt dat het ook een goede bezuiniging is om deze (vast overbetaalde) plek leeg te laten. Heel veel knoppen – zowel binnen als buiten de hogeschool – worden ingedrukt, maar met een prettig, lekker leesbaar ritme.